

Galácia pygua kuery pe Paulo ombopara va'ekue

Galácia pygua kuery pe Paulo ombopara va'ekue

Kova'e kuaxia ma Galácia yvy re Jesus remimbo'e kuery ikuai va'e pe apóstolo Paulo ombopara va'ekue. Ha'e ae omboyppy va'ekue igreja ha'e py. Ha'e gui Galácia yvy gui Paulo oo ma rire ha'e py ovaẽ amboae rami rei nhombo'e va'e, judeu regua. Ha'e va'e kuery ma nhombo'e vy aipoe'i: “Moisés lei oeja va'ekue rupi nhandekuai ramo 'rãe Nhanderuete nhanemboeko porã, nhandepire nhamboi uka aguã regua rupi guive”, he'i nhombo'e vy.

Ha'e rã Paulo ma ha'e rami e'ỹ nhombo'e, avakue oikuaa rami rive'ỹ. Aipoe'i: “Aylvu porã pendeivy xee amombe'u va'ekue ma avakue guigua e'ỹ. Mba'eta xee ma avakue gui naendui neĩ ndaikuaai karamboae. Jesus Cristo ae oikuaa uka xevy” (1.11b-12). “Nhanderuete renonde avave rei lei re onhea'ãa rupi nomboeko porãai 'rã, mba'eta 'Heko porã va'e ma ojeroviaa rupi 'rã ikuai', he'i” (3.11). “Mba'eta peẽ kuery voi Cristo Jesus re pejerovia vy Nhanderuete ra'y kuery pendeukuai”, he'i (3.26).

Ha'e gui ára nhavõ Nhanderuete renonde jaiko aguã ma ha'e rami ae avi, mba'eta nhande ae nhanhea'ãa rupi rive'ỹ 'rã jaupity teko porã, ha'e rã Jesus re jajeroviaa re, ha'e Nhe'ẽ po'akaa rupi

anho. “Ha'e nunga rupi aipoa'e: Pendekuai Nhe'ẽ re. Ha'e vy 'rãe ndapejapoi to'o oipotaa va'e”, he'i (5.16).

Oxarura reve ijayvu vy omboypyague

¹ Xee Paulo ma apóstolo aiko. Avakue e'ỹ xemoĩ, neĩ avakue pe e'ỹ guive xemoĩ ukaa. Ha'e rã Jesus Cristo ae xemoĩ va'ekue, ha'e omanoague gui Nhanderuate imboete jevyare va'e voi.

² Irmão kuery xeirũ ikuai va'e ha'e javi reve roxarura Galácia py igreja kuery pendekuai va'e pe.*

³ Tove peẽ kuery tapendu Nhanderuate ha'e [nhande] Senhor Jesus Cristo penemboaxya ha'e mby'a porã.

⁴ Mba'eta ha'e ae ojejuka uka raka'e jajejavyague re, Nhanderuate oipotaa rami vy ko yvy vai regua reko gui nhandereraa jepe aguã.

⁵ Tove ha'e anho tomboetea aỹ, ha'e raka'eve rã peve. Amém.

Galácia pygua kuery ojerovaa gui ojepe'aa re ijayvuague

⁶ Ha'e rami avi anhemondyi mba'eta omombe'ua rã aendu Cristo rupi Nhanderuate penemboaxy vy penerenoĩ va'ekue ri ixugui pejepe'apa vyvoia, ayvu porã ramigua re rive pevapaxe vy.

⁷ Ha'e va'e ma amboae ayvu porã e'ỹ guive. Ha'e rami avi amongue rãnda'u Cristo regua ayvu porã oguerovaxe vy penemboeko eta rei.*

---

* **1:2** Atos 16.6, 18.23   * **1:7** Romanos 16.17; 2 Coríntios 11.3,4; Colossenses 2.8; 2 Pedro 2.1-3

⁸ Ha'e gui ayvu porã romombe'u va'ekue rami e'ỹ ri omombe'u va'e rei tove tokanhy, ore e'ỹ vy anjo yva pygua omombe'u teĩ.

⁹ Aipoa'e ae ma va'ekue ri teĩgue ju aipoa'e: Ayvu porã oregui pendu va'ekue rami e'ỹ ri omombe'u vy tokanhy.

Ayvu porã oendu ha'e omombe'ua re Paulo ijayvuague

¹⁰ Ha'e rami xeayvu vy nda'u aỹ avakue pe ri ajejou porã uka, tyrã pa Nhanderuete pe? Avakue rive ri nda'u ambovy'axe? Mba'eta avakue ambovy'aa rupi rive aiko va'e rire ndaikoi 'rãgue Cristo rembiguai.

¹¹ Irmão kuery, po ramigua aipota peikuaa porã: Ayvu porã pendevy xee amombe'u va'ekue ma avakue guigua e'ỹ.

¹² Mba'eta xee ma avakue gui naendui neĩ ndaikuaai karamboae. Jesus Cristo ae oikuaa uka xevy.

¹³ Mba'eta pendu ae ma judeu kuery reko rami aikoague. Mba'eta Nhanderuete pegua igreja kuery amoingo axy rei va'ekue, amombaxe ete vy.

¹⁴ Ha'e rami aikoa rupi xeretarã judeu kuery xejavegua gui voi anhea'ãve va'ekue, oreramoĩ kuery orembo'eague rami ete aikoxe vy.*

¹⁵ Ha'e gui ma xetui'i e'ỹ mbove ma voi Nhanderuete xemboaxya rupi xeporavo rire xerenõ, ha'e oipotaa rami vy

---

* **1:14** Atos 26.9-20

¹⁶ xevy pe oikuaa uka Gua'y regua, judeu e'ỹ va'e kuery ikuai rupi amombe'u aguã. Ha'e ramo amboae kuery pe xee naporandui karamboae aiko aguã re,

¹⁷ neĩ Jerusalém tetã katy ma voi ndaai ha'e kuery ranhe xegui apóstolo ikuai va'ea py. Ha'e rã Arábia yvy katy ranhe aa, ha'e gui Damasco tetã py ju ajevy.

Jerusalém py, Síria ha'e Cilícia katy Paulo ooague

¹⁸ Ha'e gui mboapy ma'et'ya py mae ma Jerusalém katy aa Cefas aexa aguã. Quinze ára re aiko hexeve.

¹⁹ Ha'e rã apóstolo kuery mboae ma ndaexai karamboae, Senhor ryvy Tiago e'ỹ vy.*

²⁰ Nhanderuete renonde aipoa'e: Po rami pẽvy ambopara vy ndaxeapui.

²¹ Ha'e gui ma Síria ha'e Cilícia yvy katy ju aa.

²² Ha'e rã Judéia yvy re Cristo pegua igreja kuery ikuai va'e ma ndaxerexai teri.

²³ Xereko omombe'ua ramo rive ha'e kuery oendu, “Nhanemoingo axy reiare aỹ ma omombe'u oikovy jajerovia aguã regua yma rupi ombovaipaxe va'ekue”, 'ea rã.

²⁴ Ha'e rami xereko oendu vy oguero'vy'a okuapy Nhanderuete.

2

Judeu ha'e judeu e'ỹ va'e ikuai rupi apóstolo kuery omba'eapoa re ijayvuague

¹ Ha'e gui catorze ma'et'ỹ rire ma Jerusalém katy ju aa karamboae Barnabé reve. Tito avi araa.

---

* **1:19** Atos 9.26-30

² Aa aguã Nhanderuede oikuaa ukaague rami vy aa. Ha'e py ma opena va'e kuery pe amombe'u ayvu porã judeu e'ỹ va'e kuerya rupi amombe'u aikovy va'e. Pavê pe'ỹ guive amombe'u, irmão kuery yvatekueve va'e pe anho, ha'e kuery ombovaipa e'ỹ aguã anhombo'ea ha'e anhombo'eague.*

³ Ha'e rami teĩ neĩ Tito xerupive oo va'ekue pe voi ha'e kuery nda'ijayvui opire omboi uka aguã, grego va'eri.

⁴ Omboi uka aguã ijayvu va'e ma irmão ramigua kuery rive, irmão kuery reve onhemoirũ va'ekue. Ha'e kuery ma oikuaa pota reixe raka'e opa mba'e gui Cristo Jesus nhandereraa jepe ramo nhan-dekuaia re, escravo rami ju nhanemoingoxe vy.*

⁵ Ha'e rami teĩ ha'e kuery oipota va'e ma neĩ peteĩ henda py ma voi ndorojapoi, ayvu porã anhetê va'e peẽ kuery peguarã opyta aguã.

⁶ Ha'e gui omboetevepy kuery re ma xee nape-nai, mba'eta Nhanderuede voi amongue rive joegui oayvuve va'e'ỹ. Ha'e kuery yvatekueve ikuaĩ va'e voi neĩ peteĩ henda py naxembo'ei mba'emo pyau re.

⁷ Ha'e rami 'rãgue py xejou porã, mba'eta oikuaa amboae regua kuery pe ayvu porã amombe'u aguã Nhanderuede xemoñague, judeu kuery pe Pedro omombe'u aguã omoñague rami avi.

⁸ Mba'eta apóstolo Pedro judeu kuery pe ayvu omombe'ua rupi Nhanderuede oipytyvõa rami avi xee voi xepytyvõ amboae regua ikuaia rupi amba'eapoa rupi.

---

* **2:2** Atos 15.1-11   * **2:4** Irmão ramigua kuery ma nhomoingoxe judeu kuery pegua lei rupi anho, escravo rami ae.

⁹ Ha'e gui ha'e rami amba'eapo aguã Nhanderuede xemboaxy vy xemoĩague omboetevepy kuery Tiago, Cefas ha'e João oikuaa vy orererovy'a, orepopyy guive, xee ha'e Barnabé reve. Mba'eta ojou porã amboae regua kuery mbo'ea rupi ore orekuaiia, ha'e kuery judeu kuery mbo'ea rupi ikuaia rami avi.

¹⁰ Peteĩ'i re anho tema ha'e kuery ojerure, iporiakue'i roipytyvõ aguã re orema'endu'a aguã. Ha'e gui xee ma ha'e nunga re anhea'ã ae ma aikovy.

Pedro pe Paulo ijayvuague, ha'e Cristo Jesus re jajerovia ramo nhanemboeko porã re ijayvua

¹¹ Ha'e gui ma Antioquia tetã py Cefas ovaẽ ma vy ha'eve e'ỹa rami oiko ramo xeayvu ete ixupe.

¹² Mba'eta Tiago remimbou avakue novaẽi teria ja Cefas okaru oikovy va'ekue judeu e'ỹ va'e kuery reve. Ha'e rami teĩ avakue ovaẽ ma ramo opytu'u, judeu kuery gui okyje vy ojepe'a.

¹³ Hexeve judeu kuery mboae heta avi onhenhomi. Barnabé eteve voi ha'e kuery onhenhomia rami onhemoingo uka.

¹⁴ Ha'e gui ma ha'e kuery ha'eve e'ỹa rami, ayvu porã anhetẽ va'e rami e'ỹ ikuaia xee aexa vy pavẽ oendua py aipoa'e Cefas pe: “Ndee ma judeu va'eri amboae regua reko rami reiko va'ekue, judeu reko rami e'ỹ. Ha'e gui aỹ ma mba'e re tu amboae regua kuery ri remoingoxe judeu reko rami?” ha'e va'ekue.

¹⁵ Mba'eta ore ma judeu ae ma voi orekuai, “Amboae regua ojevavypa rei va'e” 'ea va'e e'ỹ.

16 Jaikuaa guive lei re nhanhea'ãa rupi e'ỹ nhanemboeko porãa, ha'e rã Cristo Jesus re jajeroiviaa re. Ha'e rami vy ore voi Cristo Jesus re rojerovia, ha'e rami vy rojeroviaa re oremboeko porãa aguã, lei re ronhea'ãa rupi e'ỹ. Mba'eta lei re onhea'ãa rupi ma avave rei nomboeko porãai 'rã.†

17 Ha'e rami avi xapy'a rei Cristo re vy nhandemboeko porã uka teĩ amongue ojou 'rã jajejavya. Ha'e rami vy nda'u Cristo ae ri nhandeapo jajejavy aguã rami? Any teve.

18 Mba'eta mba'emo nhambovaipa va'ekue jajapo ju va'e rire mae japyta 'rãgue ojejavya riae va'e.

19 Ha'e rami 'rãgue py lei re oĩa aikuaa porã rire xee amano ae ma lei pe, Nhanderuate pe ju aiko aguã. Xee voi kuruxu re xemoĩa avi Cristo reve.*

20 Ha'e rami rire xee ve'ỹ ma aiko, Cristo oiko xere. Aỹ xero'o re aiko teri reve Nhanderuate Ra'y re ajeroiviaa rupi aiko, xerayvu vy xere ojejuka uka rire.

21 Xee ma Nhanderuate xemboaxya nambovare e'ỹi. Mba'eta lei re nhanhea'ãa rupi nhanemboeko porãa va'e rire Cristo omanoague ndovarei 'rãgue.

3

Galácia pygua kuery pe Paulo oporanduague

1 Peẽ Galácia pygua kuery pene'arandu e'ỹ va'e, mava'e tu penembotavy ra'e? Mba'eta pendua py

---

† **2:16** “Ore” he'ia ma judeu kuery re ijayvu vy. Galácia pygua kuery ma judeu e'ỹ ikuai. Ha'e gui ha'e javi regua ma Jesus Cristo re ojerovia vy 'rãe oo jepe (Romanos 3.21-30). * **2:19** Romanos 6.1-4

amombe'u porã va'ekue Jesus Cristo kuruxu re ojejuka ukaague.

² Po rami anho aikuaaxe pẽgui: Lei re penhea'ã rupi ri nda'u Nhe'ẽ pejopy, tyrã pa ayvu porã pendu vy pejeroviaa py?

³ Pene'arandu e'ỹ va'e, Nhe'ẽ reve pemboypy va'ekue ri aỹ to'o re rive ju ta ri ty'y opa mba'e py pendekuai porã?*

⁴ Pendekuai axy reiague ndovarei ri ty'y mba'everã? Ha'e nungakue ndovare e'ỹi 'rãgue.

⁵ Ha'e gui Nhe'ẽ mbouare nda'u lei re penhea'ã ramo ri mba'emo porã ojapo penembyte, tyrã pa ayvu porã pendu va'e re pejerovia ramo?

Abraão rekokue re ijayvua

⁶ Ha'e ramigua ae Abraão ojou raka'e, mba'eta “Nhanderuete re ojerovia ramo ojeroviaa re ome'ẽ teko porã”, he'iague rami.*

⁷ Ha'e nunga rupi jaikuaa ojerovia va'e ae Abraão ramymino kuery ikuaia.*

⁸ Mba'eta Abraão pe ranhe omombe'u ayvu porã vy “Ndegui vy amoingo porã 'rã yvy regua ha'e javi”, he'i va'ekue. Ha'e ramia py ipara re Nhanderuete oikuaa uka ma voi amboae regua kuery ojerovia ramo omboeko porã 'rãa.*

⁹ Ha'ekue rami vy Abraão ojerovia ete va'e reve omoingo porã avi 'rã ojerovia va'e kuery ha'e javi.

¹⁰ Ha'e rã lei re onhea'ã va'e ma ayvu vaipy meme, mba'eta ipara oiny: “Lei re ikuai va'e ndo-japopai ri vy ayvu vaipy opyta.”*

* **3:3** Gálatas 5.16-23; Efésios 2.8-10   * **3:6** Gênesis 15.6   * **3:7**

Romanos 4.1-25   * **3:8** Gênesis 12.3, 18.18   * **3:10** Deuteronomio 27.26

11 Ha'e nunga rupi Nhanderuete renonde avave rei lei re onhea'ãa rupi nomboeko porãai 'rã, mba'eta “Heko porã va'e ma ojeroviaa rupi 'rã ikuai”, he'i.*

12 Ha'e gui lei re nhandea'ã vy ma jajeroviaa rupi e'ỹ nhandekuai. Ha'e rami 'rãgue py “Lei re oĩa amongue ojapopa ri vy oikove 'rã hexe vy”, he'iague rami.*

13 Ha'e gui ma Cristo nhandejogua raka'e lei re ayvu vai oĩa gui, nhanderekovia ayvu vaipy ojeapo vy. Mba'eta ipara oiny: “Yvyra re oupia imoiny va'ekue ma ayvu vaipy meme” he'ia rami.*

14 Ha'e rami vy Jesus Cristo ojapo Abraão pe Nhanderuete “Ndegui vy anhomoiingo porã 'rã” he'iague amboae regua kuery voi oupity aguã. Ha'e rami rã jajerovia vy jajopy 'rã Nhe'ẽ ombou va'erã va'ekue.

Nhanderuete ayvu mbovaipaarã e'ỹ lei oejaague re ijayvua

15 Irmão kuery, nhande ae reko re ambojoja ta aỹ. Mba'eta mba'emo jajapo aguã re jajogueroayvu rire nda'evei avave rei ombovaipa, neĩ omoĩave aguã ha'e va'ekue áry.

16 Ha'e gui Abraão ha'e hamymino pe Nhanderuete ijayvu raka'e omoingo porã aguã re. Ha'e ramia py “Hamymino kuery pe” nde'i, mba'eta heta pe rami e'ỹ ijayvu, peteĩ'i pe anho, “Neramymino” he'ia py. Ha'e va'e ma Cristo.*

17 Ha'e gui aipoa'eve ju: Nhanderuete yma ma voi guexeve guarã ojapo ma rire quatrocentos e

* **3:11** Habacuque 2.4

* **3:12** Levítico 18.5

* **3:13**

Deuteronomio 21.23

* **3:16** Gênesis 13.15, 24.7

trinta ma'etÿa py lei oeja avi vy nomboaxa rivei, neĩ nombovaipai ijayvu ma voiague.*

18 Mba'eta lei re nhanhea'ãa rupi ri Nhanderuete gui mba'emo jajopy va'e rire ijayvuague rupi ve'ÿ jajopy 'rãgue. Ha'e rami teĩ ijayvuague rupi rive Nhanderuete mba'emo ome'ẽ raka'e Abraão pe.

19 Ha'e gui ma mba'erã nda'u oeja avi lei? Lei ma jejavya kuaa ukaarã oeja raka'e, ovare aguã hamymino ijayvu ma voiague va'e oiko peve'i.* Anjo kuery po rupi lei ome'ẽ uka raka'e, ha'e gui amboae po rupi ju.

20 “Amboae po rupi ome'ẽ uka” he'ia py ma peteĩ'i re e'ÿ ijayvu vy, mokoĩ re. Ha'e rã Nhanderuete ma peteĩ'i.

21 Ha'e gui Nhanderuete nda'u ijayvu ma voiague rovai guarã ri lei oeja raka'e? Any teve. Mba'eta tekove me'ẽarã ri lei oeja va'e rire anhetẽ lei re nhanhea'ãa rupi 'rãgue teko porã jaupity.

22 Ha'e gui ipara oinya oikuaa uka jejavya guy py meme nhandekuaia, Jesus Cristo re jajerovia vy ome'ẽ 'rã va'ekue jajopy aguã.

Cristo-a py lei nhanerero va'ẽague rami ijayvua

23 Ha'e gui hexe jajerovia aguã regua oikuaa uka e'ÿ mbove ma lei rupi ranhe nhanemoingo vy omboty pyre rami nhanderereko raka'e, jajerovia aguã regua oikuaa uka peve.

24 Ha'e rami vy lei ma nhandere opena va'e rami ranhe nhanderereko raka'e, Cristo-a py nhanerero va'ẽ aguã, hexe jajerovia ramo nhanemboeko porã aguã.*

* 3:17 Hebreus 6.13-18
Romanos 10.4

* 3:19 Romanos 5.20,21

* 3:24

²⁵ Ha'e gui jajerovia aguã regua oikuaa uka ma rire nhandererekoare rupi ve'ỹ nhandekuai.

²⁶ Mba'eta peẽ kuery voi Cristo Jesus re pejerovia vy Nhanderujete ra'y kuery pendekuai.

²⁷ Mba'eta Cristo re penhemongarai uka va'ekue ha'e javi ma Cristo py avi penhemonde.

²⁸ Ha'e nunga rupi jipovei 'rã judeu ha'e grego, escravo ha'e escravo e'ỹ, avakue ha'e kunhague, mba'eta Jesus Cristo re vy ha'e javive peteĩ regua anho nhandekuai.

²⁹ Ha'e rami vy Cristo pegua peiko vy peẽ kuery voi Abraão ramymino kuery pendekuai, ha'e ijayvuague peupity avi aguã rami guive pendekuai.

4

Cristo re vy Nhanderujete ra'y kuery jaikoa re ijayvua

¹ Aipoa'e: nguu gui ta'y kuery mba'emo ojopy aguã rami ikuai va'e ma kyrĩgue teri ikuaia ja escravo rami ete 'rã ikuai, opa mba'e ha'e kuery pe guarã oĩ teĩ.

² Ha'e rami vy imbo'ea ha'e hexe opena va'e kuery oipotaa rami 'rã ikuai, tuu oa'angaague ára novaẽi teria ja.

³ Nhande kuery voi ha'e rami avi nhandekuai va'ekue. Kyrĩgue rami teri nhandekuai jave escravo rami nhanemoingoa va'ekue ko yvy regua oikuaa rami rive.

⁴ Ha'e gui oa'angaague ára ovaẽ ramo Nhanderujete ombou Gua'y ae kunha gui oiko aguã, lei rupi guarã,

⁵ lei rupi nhandekuaiague gui nhandereraa jepe vy ta'y kuery ete nhanemoingo aguã.

⁶ Ha'e gui ta'y kuery jaiko ramo nhandepy'a re Nhanderuete ombou Gua'y Nhe'ê, o japukai vy "Xeru, Xeru" he'i va'erã.

⁷ Ha'e nunga rupi escravo ve'ÿ, ta'y kuery ma peiko. Gua'y kuery Nhanderuete penemoingo rire ixugui mba'emo porã pejopy aguã rami pendekuai.*

Gueko ymague ae rupi ju ojevvyxea re ijayvuague

⁸ Ymave rupi Nhanderuete peikuaa e'ÿ mbove escravo rami pendekuai teri va'ekue Nhanderuete ramigua kuery pe rive.

⁹ Aÿ ma peikuaa ma Nhanderuete, ha'e ranhe pendekuaa rire. Mba'e re tu ha'vy pejevvyxe ju mba'emo ipo'aka e'ÿ ha'e ovare'ÿ va'e re, ha'e nunga pegua escravo ju pendekuaixe vy?

¹⁰ Mba'eta amongue ára pemboeteve 'rã joegui, amongue jaxy, mba'emo oiko aguã ára ha'e amongue ma'etÿ guive.

¹¹ Ha'e ramo xee akyje peẽ kuerya rupi amba'eapogue ndovarevei gui.*

Paulo ndoikuaai reia re ijayvuague

¹² Xee rami avi pendekuai 'rãgue, mba'eta xee voi peẽ rami aiko.* Irmão kuery, po rami anho ajerure, mba'eta xevy pe mba'eve py ndapejapo vai.

¹³ Jypy'i pẽvy ayvu porã amombe'u jave xemba'eaxy ete va'ekue, peẽ peikuaa porã.

---

* **4:7** Romanos 8.14-17   * **4:11** Colossenses 2.16,17   * **4:12**
Paulo ma judeu va'eri judeu e'ÿ va'e reko rami oiko ombo'ea rupi
(1 Coríntios 9.21,22).

14 Xee aiko axya peẽ kuery pe voi haxy ete va'ekue peropo'aka aguã. Ha'e ramive ma peẽ kuery ndaxerexaxe e'yi, ndaxerayvu e'yi guive. Ha'e rami 'rãgue py xemovaẽ porã va'ekue Nhanderuetea guigua anjo rami, Jesus Cristo rami ete.

15 Ha'e gui aỹ ma mba'exa tu noĩvei ri pendekuai porãague? Xee aipoa'e porã: Ha'eve va'e rire penderexa ae penoẽ 'rãgue raka'e xevy peme'ẽ aguã.

16 Ha'e gui aỹ ma anhetẽ va'e rupi xee romongeta vy nda'u penderovaigua ju ri aiko?

17 Ha'e rã amboae kuery ma pendererory merami rive xegui pendererovapaxe vy, ha'e kuery re ju peo aguã.

18 Ha'eve avi iporã va'e re peo aguã, pendereve xee aiko jave anho e'ỹ.

19 Xera'y kuery, peẽ kuery re nda'evei aiko imemby raxy va'e rami, pendere Cristo reko ojekuaa porã e'ỹa ja.

20 Ha'eve va'e rire aỹ voi xee avaẽ 'rãgue peẽ kuerya py amboae rami ju xeayvu aguã, mba'eta ndaikuaai rei peẽ kuery reko.

Sara ha'e Agar rekokie re ombojojaague

21 Lei rupi rive pendekuaixe va'e, pemombe'u xevy: Ndapeikuaai ri ty'y lei re oĩ va'e?

22 Mba'eta ipara oiny: “Abraão oguereko mokoĩ gua'y. Peteĩ ma kunha escrava pi'a, ha'e rã amboae ma escrava e'ỹ pi'a raka'e.”†

---

† 4:22 Abraão ma mokoĩ kunha re omenda raka'e, gua'yxy ae'i Sara re, ha'e gui escrava Agar re guive, Nhanderuete oipotaa rami e'ỹ teĩ. Sara pi'a ma Isaque, ha'e rã Agar pi'a ma Ismael (Gênesis 16 ha'e 21).

23 Escrava pi'a ma to'o gui rive itui'i. Ha'e rã escrava e'ỹ pi'a ma Nhanderuete ijayvuague rami vy itui'i.

24 Ha'e nunga oiko raka'e jaikuaa pota aguã, mba'eta ha'e va'e kunhague ma mokoĩ ayvu nhanderekorã oeja pyre rami. Peteĩ ayvu ma Sinai vyvty re oejaa, escravo rami nhandemoingo va'e. Ha'e va'e ma Agar.‡

25 Mba'eta Agar ma Arábia regua Sinai vyvty rami, ha'e Jerusalém tetã aỹgua rami guive oiko, mba'eta ha'e pygua kuery escravo rami meme teri ikuai.

26 Ha'e rã Jerusalém yvategua pygua kuery ma escravo e'ỹ ikuai. Ha'e va'e ae ma nhandexy.

27 Mba'eta ipara oiny: “Nememby e'ỹ va'e, kyrĩ va'e reikuavã e'ỹ teri va'e, evy'a ke. Kyrĩ va'e raxy rendu e'ỹ teri va'e, enhendu atã ke revy'a vy, mba'eta ome reve oiko va'e memby kuery gui hetave 'rã ikuai kunha oeja pyre memby kuery.”*

28 Ha'e gui irmão kuery, peẽ ma Isaque itui'iague rami avi Nhanderuete ijayvuague rami vy peiko.

29 Yma guare rami to'o gui itui'i va'ekue ma opu'ã rei raka'e Nhe'ẽ gui itui'i va'ekue re. Ha'ekue ramigua ae aỹ voi oiko.

30 Ha'e rami teĩ ipara re oĩ: “Eipe'a ke escrava ipi'a reve, mba'eta nda'evei escrava e'ỹ pi'a rami avi escrava pi'a ojopy aguã mba'emo.”*

31 Ha'e rami vy irmão kuery, nhande ma escrava memby kuery e'ỹ, ha'e rã escrava e'ỹ memby kuery nhandekuai.

---

‡ 4:24 Sinai vyvty re ma lei judeu kuery rekorã oejaa raka'e. Ha'e va'e rupi onhea'ã va'e ma escravo rami meme ikuai (Êxodo 20; Hebreus 12.18-29). * 4:27 Isaías 54.1 * 4:30 Gênesis 21.10

5

Lei rupi nhandekuai 'rãgue py Cristo re anho jajerovia aguã re ijayvua

¹ Escravo ve'ỹ nhandekuai aguã ae Cristo nhandereraa jepe. Peĩ atã ke ha'vy escravo penhemoingo uka jevy e'ỹ aguã.*

² Mba'eta xee Paulo aipoa'e pẽvy: Pendepire pemboi uka ramo Cristo pendereraa jepeague ndovarei 'rã.

³ Teĩgue ju aipoa'e pavẽ pe: Opire omboi uka va'ekue ma lei re oĩ va'e ha'e javi ojapo aguã rami ikuai.

⁴ Peẽ kuery lei re penhea'ãa rupi penhemboeko porã ukaxe va'e, pejepe'a ma Cristo gui, ha'e penemboaxyague peja guive.

⁵ Mba'eta ore ma Nhe'ẽ rupi vy rojerovia reve roarõ roikovy teko porã ome'ẽ mbyrã.

⁶ Mba'eta Cristo Jesus re nhandekuai ramo mba'everã ndovarei nhandepire nhamboi ukaague, neĩ nhamboi uka e'ỹa voi. Ovare va'e ma jajeroviaa nhandeporayvua rupi jaexa uka va'e anho.

⁷ Peẽ kuery pendekuai porã va'ekue. Mava'e tu pendejoko ra'e anhetẽ va'e rupi pendekuai ve'ỹ aguã?

⁸ Mba'eta ha'e rami aguã ma penerenoĩare gui e'ỹ ou.

⁹ Trigo mbovua minha ruxã'i teĩ mesa ha'e javi 'rã omoeakuãmba.

¹⁰ Ha'e rami teĩ xee ma Senhor rupi vy ajerovia amboae rami rei peikuaa e'ỹ aguã. Ha'e rã penemoangeko reia mava'e rã rei opaga 'rã.

---

* 5:1 João 8.32,36

¹¹ Ha'e gui irmão kuery, xee ma nhandepire nhamboi uka aguã re teri anhombo'e va'e rire mba'exa 'rãgue tu ha'vy xembojexavai reia? Ha'e rami anhombo'e va'e rire ha'e kuery ndojou vaivei 'rãgue kuruxu re Cristo ojuka ukaague amombe'u rã.

¹² Ha'eveve 'rãgue penemoangeko reia kuery ha'e kuery ae onhekyĩmba va'e rire.

Escravo ve'ỹ ma jaiko vy nhandeporayvu aguã re ijayvua

¹³ Mba'eta peẽ irmão kuery, escravo ve'ỹ pendekuai aguã Nhanderuete penerenoĩ. Ha'e rami avi escravo ve'ỹ pendekuaia rupi nda'evei to'o oipotaa rami pendekuai aguã, ha'e rã pejoayvua rupi 'rã pendekuai peteĩ-teĩ rembiguai rami.*

¹⁴ Mba'eta lei re oĩ va'e ha'e javi 'rã jajapo peteĩ'i ayvu rupi nhandekuai vy: “Peayvu peneirũ peẽ ae pejeayvua rami” he'iague.*

¹⁵ Ha'e rami teĩ jomeme pejoxu'u ha'e penhomboimboi ri vy penheangu ke peẽ ae penhomomba e'ỹ aguã.

To'o rembiapo ha'e Nhe'ẽ guigua re ijayvua

¹⁶ Ha'e nunga rupi aipoa'e: Pendekuai Nhe'ẽ re. Ha'e vy 'rãe ndapejapoi to'o oipota va'e.

¹⁷ Mba'eta to'o oipota va'e ma Nhe'ẽ ndoipotai, ha'e Nhe'ẽ oipota va'e ma to'o ndoipotai, joo ramigua e'ỹ vy. Ha'e nunga rupi ae ndapejapo kuaai peipota va'e.

---

* **5:13** Romanos 6.18,19; 1 Pedro 2.16,17   * **5:14** Levítico 19.18

18 Ha'e rã Nhe'ẽ ri penderereko ramo lei guy py ve'ỹ pendekuai.*

19 Ha'e gui to'o guigua ma jaikuaa pavẽ: tavy reia, teko ky'a, jajejoko e'ỹa,

20 mba'emo ra'angaa re jajeroviaa, mba'evyky, joe nanhandea'eia, joe nhapu'ã reia, takãte'ỹ, joupe nhandevai reia, nhandeyvate reixea, joegui jaja'oa, joo rami e'ỹ-e'ỹ nhandekuaia,

21 jajojou vai reia, jaka'u reia, jakaru guaxua rupi nhandekuaia, ha'e ramigua anho. Ha'e nunga re pẽvy xeayvu ae ma va'ekue, ha'e aỹ ma amombe'u porãve ju: Ha'e rami ikuai va'e ma Nhanderuede po'akaa pyguarã e'ỹ.

22 Ha'e rã Nhe'ẽ guigua ma pova'e: mborayvu, vy'a, mby'a porã, jajogueropo'akaa, joupe jajapo porãa, nhandehopytyvõa, ojeroviapy jaikoa,

23 nhandevai rive e'ỹa ha'e jajejokoa. Ha'e ramigua jokoarã lei jipoi.

24 Ha'e Jesus Cristo pegua ikuai va'e ma kuruxu re ojuka avi ma to'o opa marã rei oipota va'e.

25 Nhe'ẽ re vy jaikove rire Nhe'ẽ reve ae tema nhandekuai.

26 Nda'evei jajejou porã rei aguã, nhandehombopoxy ha'e jajojou vaia rupi.

6

Nhandehopytyvõ ha'e nhandejee ae jaikuaa pota aguã re ijayvua

1 Irmão kuery, amongue ha'eve e'ỹa rami oiko rã oexaa ramo peẽ Nhe'ẽ reve pendekuai va'e

---

* 5:18 Romanos 8.1-9

pemongeta 'rã, pendevai e'ỹ re. Penheangu ke guive peẽ voi penhembotavy uka e'ỹ aguã.

² Peraa ke peteĩ-teĩ voyi. Ha'e rami vy 'rãe Cristo guigua lei rupi pendekuai.*

³ Ha'e rã amongue heko porãve e'ỹ teĩ ojeupe “Xereko porã” he'i vy ha'e kuery ae ojekore.

⁴ Peteĩ-teĩ peikuaa pota peẽ ae pendereko re. Ha'e rami vy 'rãe pejererovy'a aguã ha'eve, amboae kuery reko re peikuaa pota rei nda'ei.

⁵ Mba'eta peteĩ-teĩ ogueraa 'rã ovoyi ae.

Mba'emo nhandhotyague gui nhamono'õ ju 'rãa re ijayvua

⁶ Ayvu porã re penembo'ea rã opa mba'e porã pemboja'o 'rã penembo'ea kuery pe.

⁷ Pejekore eme pova'e nunga re, mba'eta Nhanderueete ndojejojai ukai 'rã, mba'eta nhandhotyague gui ae ju 'rã nhamono'õ.

⁸ To'o guigua onhoty rire to'o gui ju 'rã omono'õ imombaarã. Ha'e rã Nhe'ẽ guigua ri onhoty rire ma Nhe'ẽ gui ae ju 'rã omono'õ tekove marã e'ỹ.

⁹ Japytu'u rive eme joupe jajapo porãa gui, mba'eta oa'angaague ára nhamono'õ 'rã hekovia, ndajajepe'ai rire.

¹⁰ Ha'e nunga rupi ha'eve jave jajapo porã 'rã pavẽ pe, nhanderevegua ojerovia va'e kuery pe katuve ma.*

Cristo kuruxu regua anho Paulo oguerovy'aa re ijayvuague

¹¹ Pexa ke ipara tuvixa rei va'e xepo py ae ambopara va'ekue.

---

* **6:2** Mateus 18.15; Lucas 17.3,4; Tiago 5.19,20   * **6:10** 2 Coríntios 9.6-15

¹² Ha'e gui to'o re onhemboyvatevexe va'e kuery onhea'ã rã pendepire pemboi uka aguã re. Ha'e ramigua oipota onhembojexavai uka e'ỹ aguã, mba'eta Cristo kuruxu regua omombe'u va'e rire ombojexavaia ae 'rãgue.

¹³ Ha'e rami avi opire omboi uka va'ekue voi ndo-japopai 'rã lei re oĩa, ha'e rami teĩ ha'e kuery onhea'ã pendepire pemboi uka aguã re, ha'e nunga re ojererovy'a rei aguã.

¹⁴ Ha'e rã xee ma mba'eve rei ndarovy'ai kuruxu re nhande-Senhor Jesus Cristo omanoague e'ỹ vy.* Mba'eta kuruxu re ma yvy regua reko omano ae ma xevy, ha'e xee voi amano avi yvy regua reko pe.

¹⁵ Mba'eta nhandepire nhamboi ukaa, ha'e nhamboi uka e'ỹa voi mba'e'ỹ, hemimoingo pyau jaikoa anho ovaré.

¹⁶ Tove ha'e rami ikuai va'e ha'e javi toendu mby'a porã ha'e omboaxya, Nhanderuete pegua kuery Israel regua voi.

¹⁷ Ha'e rami avi ndaipotavei ma avave rei xemoangeko, mba'eta xerete rupi iperepa ma Jesus káuxa.

Ogueroayvu porãague

¹⁸ Irmão kuery, tove penenhe'ẽ py tapendu nhande-Senhor Jesus Cristo penemboaxya. Amém.

---

* **6:14** 1 Coríntios 1.22-24; 2.1,2

Nhanderuete ayvu iky'a e'ỹ va'e New Testament in Guaraní, Mbyá

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mbyá Guaraní (Guaraní, Mbyá)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 853110565X

The New Testament

in Guaraní, Mbyá

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

3309fa3b-7590-5ae9-b829-5df4ddfbf957